

Kr. 0,50.Foredragsserien "DEN NYE TID"

5. foredrag.

R e f e r a t

av

gårdbruker Jøranli's foredrag torsdag den 1. februar 1934 i Ingeniørsalen.

Ærede forsamling! Mine damer og herrer!

Nogen hver av oss har vistnok på følelsen, at verden idag står under påvirkning av internasjonale og usynlige krefter. Disse krefter benytter sig ofte av midler som ikke er helt ut tilfredsstillende, m.a.o. de benytter den gamle Jesuitermoral, at målet helliger midlene. Vårt land er også utsatt for disses arbeide. De spinner sitt nett i nær sagt alle institusjoner, på alle livets områder, og de ønsker gjerne å arbeide i det skjulte. Noen hver av oss har erfaret at vi i vårt daglige liv ofte kan føle en motstand som vi ikke vet hvor kommer fra. Det er som å gå ustanselig mot en usynlig mur. Gang på gang blir man kastet tilbake. Tilslutt er individets moralske og økonomiske kraft brudt. En seier er vunnet for disse makter. Men vi kjenner dem også fra dagens lys. Vi kjenner best det som går under navn av fagorganisasjonsterror, og når jeg skal snakke litt om dette emne vil jeg ta for mig den berømte Randsfjordkonflikt. Jeg skal forsøke å trekke frem noen episoder fra denne lange konflikt som nu har pågått i over 4 år og ennå ikke er løst. Mange av oss oppe i distriktet spurte sig selv: Hvorfor skulde dette absolutt ramme våre bygder? Var jordbunnen her så gunstig? Jeg kan svare både ja og nei. Dette distrikt omfatter 9 kommuner, fra Buskerud fylkesgrense i sør til Valdresgrensen i nord. De ytre bygder er utprægede jordbruksbygder som for øieblikket også sitter nogenlunde godt økonomisk i det. Det midtre distrikt har de større skogiere, og det er da naturligt at den revolusjonære fagorganisasjon på et

- 2 -

ganske tidlig tidspunkt fikk fotfeste i den midtre del. Klasseforskjellen var her størst. I den nordre del har vi de mindre skogeiere, skogeiere og arbeidsgivere som fra Arilds tid har arbeidet sammen med sine arbeidere ute på marken og har sittet sammen med dem ved det samme matbord. Men her oppe var det det begynte. Dog kanskje av den gode grunn at det var taktisk klokt å komme i besiddelse av reguleringsdammene for de revolusjonære, thi dermed vilde hele distriktet ovenfor Randsfjorden være erobret.

Det var høsten 1929 at Norsk Skog- og Landarbeiderforbund - så jeg for korthets skyld vil benevne N.S.L. - begynte sin agitasjon i Nordre Land, Torpa og Etnedal. Ved forespeilinger og løfter lykkedes det dem meget snart å få endel medlemmer, og noen små foreninger blev stiftet hist og her. Disse foreninger blev gode støttepunkter for den senere terror samtidig som de straks kunde begynne å praktisere sitt kjente blokadevåben. Flere som hadde satt skogsdrift igang blev blokert. Men arbeiderne syntes dette var en forunderlig måte å fremme sine interesser på. Det var ikke på den vis de hadde tenkt å bedre sine økonomiske kår, og det gikk noget trådt med fremgangen for de nye og ukjente ideer. Disse blokader blev ikke noget særlig effektive. Arbeidet gikk sin gang. Men vi forstod på et tidlig tidspunkt at det var fløtningen deres kamp skulde rettes mot. Fløtningen som er og var et meget sårbart punkt da den er et utpreget sesongarbeide og dertil avhengig av flomvannet.

Ut på efteråret 1929 og foråret 1930 begynte vi å oversvømmes med krav om tariffer fra N.S.L. Skogeierne ønsket og vilde at arbeidet skulde bortsettes og utføres som tidligere av den gode grunn at mesteparten av våre solide arbeidere stod utenfor N.S.L.'s organisasjon. Men for å være høflige blev det valgt et par mann til å møte N.S.L. og fortelle hvorledes vi hadde tenkt å gjøre det. Det var på dette tidspunkt en alminde-
lig mening at vi ikke skulde gjøre nogen forskjell på arbeiderne enten de stod i N.S.L. eller ikke. Men tariffer med revolusjonære organisasjoner var noget som var ukjent for skogeierne, og de hadde ikke lyst til å sette

- 3 -

sitt navn under disse dokumenter. Møglingsmyndighetene fikk også underretning, og de begynte med de vanlige skrivelser. Det sirkulerte skrivelser mellom elvestyrene, N.S.L. og krets- og riksmøglingsmann o.s.v. Det var dog ikke noget annet vi og våre arbeidere forlangte enn å få lov til å arbeide i fred og ro som vi hadde gjort før, og hvis det var noget som var galt så var vi villige til å rette på dette uten å få innblanding av tredjemann.

Men i 1930 var vi kommet så langt i Norge at det skulde mögles om folk skulde ha lov til i fred og ro å drive sitt yrke. Det var nu stille utover våren til fløtningen begynte. Denne tok sin begynnelse den 5. mai og den dag samlet det sig ved Livass-dammen i Torpa 3-400 demonstranter, væsentlig utenbygds folk under ledelse av den bekjente Skramstad. Jeg var selv på Livassdammen den 5. mai og jeg snakket med mange av mine gamle arbeidskamerater og folk som jeg hadde hatt i arbeid i årevis, men det som slo mig var den mentalitet disse mennesker allerede hadde fått. Jeg hadde nærmest det inntrykk at de på et givet vink ikke vilde ha nogen skrupler ved å dolke mig i ryggen - disse som jeg før hadde været så gode venner med. På den måte virker fagorganisasjonens terror. Disse demonstrantene hadde leirot sig i skogen ved dammen og vassdraget. Lensmannen, hans betjent og en politimann var også kommet tilstede. De opholdt sig i damhytten sammen med elvestyret og damkarene. Beleirerne var stadig i aktivitet og det gikk en og annen sten i hytteveggen. Men ut på natten - ved 11-tiden - foretok de et veldig bombardement med sten. De kastet kampestener så store at man hvert øieblikk kunde vente at de skulde falle inn i hytten og ødelægge dem som opholdt sig der. Stillingen blev uholdbar overfor denne rasende mengde og politiet og damkarene forlot stedet. Livassdammen var tatt. Vi kunde vente oss det verste. Vi var forberedt på at den vilde bli sprengt i luften, men det viste sig at det hadde de ingen interesse av, for N.S.L. var på det tidspunkt helt ut sikre på at de skulde få fløtningsarbeidet. Derfor var de også om å gjøre å bevare dammen. Samtidig streiftet det flokker av demonstranter efter vassdraget og forulempet fløterlagene på forskjellig vis.

De tok deres redskap, ødela den, kastet den på elven og jaget fløtterne hjem. Elvestyret sendte da også ut ordre om at fløtningsmannskapet ikke foreløbig skulde gjøre nogen motstand. Dagen efter - den 6. mai - fortsatte denne razzia, og flere reguleringsdammer blev tatt. Samtidig blev skogeierne sammenkalt til et stort møte, og her var det nok dengang nogen forvirring og forbauselse overfor dette uventede angrep. Men heldigvis holdt det. Det videre arbeide blev planlagt, og fløtningen skulde foregå under politiets beskyttelse. Politiet var om natten kommet tilstede i et tilstrekkelig antal. Om aftenen den 6. mai - blev en av lederne for disse optøier arrestert og satt i fengsel. Senere hadde vi av og til endel uro under fløtningen og demonstrasjoner, men ikke av særlig alvorlig art. Arbeidet gikk sin gang. Det er jo klart at for et distrikt som blir utsatt for en slik påkjenning må det bli et veldig økonomisk tap, og det viser sig da også at tømmermengden i vassdraget de år konflikten har pågått ustanselig har gått nedover. Endel kan jo skyldes konjunkturerne, men for en vesentlig del kan det tilskrives uroen.

Våren 1930 viste det sig at endel arbeidere som hadde gått inn i N.S.L. var blitt misfornøiet og forlot organisasjonen. De følte sig ikke riktig hjemme der, og samme høst stiftet disse arbeidere sin egen organisasjon under navnet Torpa Nasjonale Forening. Denne forening fikk allerede ved starten 400 medlemmer. En lignende forening blev også stiftet i Nordre Land med meget god tilslutning. Disse foreninger er bygget op på en stikk motset måte av det fagorganisasjonssystem vi idag har i vårt land. De er basert på samarbeide og ikke på kamp. Dog måtte vi i førstningen være forberedt på alt, og disse nasjonale foreninger har en dobbelt natur. Distriktene blev inndelt, og for hvert distrikt blev det valgt et distriktsstyre på 4 mann. Disse skulde varota foreningens interesser innad, samtidig som formannen og varaformannen i hvert distriktsstyre dannet et centralstyre. Centralstyret skulde vare foreningenes interesser utad. Det var m.a.o. en slags

- 5 -

generalstab. I disse nasjonale foreninger har vi både arbeidsgivere og arbeidere i hver sine grupper og med full rett til å hevde og varota sine spesielle interesser. I alle styrer og nevnder skal det være like mange arbeidere og arbeidsgivere. Formannsstillingen skal innehas vekselvis av en arbeider og en arbeidsgiver med like lange tidsrum og på den måte at hvis en arbeider er formann så skal en arbeidsgiver være varaformann og omvendt. En prisnevnd avgjør alle prisspørsmål og tvistigheter som kan opstå. Det viste sig at disse foreninger fylte sin opgave på en udmerket måte, og de var vårt bolverk mot den revulosisjonære fremmarsj. Uten den mannjevne tilslutning fra arbeiderne vilde vi utvilsomt vært slått ned. Vi kunde klart å få fløtet vårt tømmer, men forholdene i bygdene vilde blitt helt uholdbare.

V e d t e k t e r

for

Torpa Nasjonale forening.

-- o --

§ 1.

Torpa Nasjonale forening ledes av et distriktsstyre på 4 medlemmer for hver av de tre bygdedeler, Austtorpa, Nordtorpa og Vesttorpa. Distriktsstyrene velges for 3 år ad gangen av og iblandt medlemmene innen vedkommende distrikt, og velger selv sin formann og varaformann, kasserer og revisorer.

Et styremedlem kan gjenvelges, men har rett til å frasi sig gjenvalg for så lang tid som han har fungert.

§ 2.

Formannen og varaformannen i hvert distriktsstyre danner for herredet et centralstyre. Centralstyrets formann og varaformann velges av årsmøtet utenom distriktsstyrenes medlemmer. Likeledes velges kasserer og revisorer for centralstyret.

§ 3.

I alle styrer og nevnder skal arbeidere og arbeidsgivere være likt representert. Formann og varamannshvervet innehas vekselvis av en arbeider og en arbeidsgiver med like store tidsrum, således at hvis en arbeider er styrets formann skal en arbeidsgiver være varaformann og omvendt.

- 6 -

§ 4.

Alle saker avgjøres ved simpelt flertall, således at ved stemmelikhet gjør formannens stemme utslaget, dog krever forandringer av vedtekter og lover 2/3 deles flertall, og forslaget til sådan forandring må være referert på et foregående møte minst 1 - en - måned før saken avgjøres

§ 5.

Møter avholdes av hver enkelt forening og sammenkalles av formannen minst 1 gang hvert kvartal, eller så ofte som vedkommende styres formann finner det nødvendig eller 2 styremedlemmer eller 10 foreningsmedlemmer forlanger det.

§ 6.

Alle foreningens medlemmer innkalles til årsmøte i januar av centralstyrets formann med 14 dagers varsel bekjentgjort i lokalpressen og ved opslag.

På årsmøtet refereres foreningens virksomhet i det forløpne år, og regnskapet skal i revidert stand godkjennes samt foreta de påbudte valg. Saker av større betydning kan forelegges årsmøtet til avgjørelse.

§ 7.

Distriktsstyrenes vesentlige opgave er å ivareta medlemmenes interesser innen det enkelte distrikt, og å få tilslutningen til foreningen størst mulig, samt avgjøre hvem som kan bli medlemmer.

Centralstyret skal ha sin opmerksomhet mere utad, og ta sig av og avgjøre de spørsmål som angår medlemmene for den hele bygd.

§ 8.

Der skal virkes for forståelse og et godt forhold mellem arbeider og arbeidsgiver. De skal stå sammen om felles interesser og forøvrig bi .å hverandre på beste måte.

Enhver må med vilje og efter evne støtte foretagsomhet, og derved under frihet og rett for alle til arbeide å avhjelpe arbeidsløsheten.

§ 9.

Årsmøtet velger for 1 år ad gangen en prisnevnd på 6 medlemmer, 3 arbeidere og 3 arbeidsgivere som halvårlig skal fremkomme med forslag til minstepriser for de vanlige arbeider innen herredot.

§ 10.

Til et sikringsfond og administrasjonsutgifter erlegger ethvert medlem en kontingent. Denne kontingent skal for en arbeider være kr. 1.- pr. år og for en arbeidsgiver årlig 2 øre pr. m³ avvirket salgslast. Sikringsfondet forvaltes av centralstyret, der ved sin kasserer innkrever kontingenten hos de lokale foreninger.

§ 11.

Sikringsfondets midler skal av centralstyret fortrinsvis anvendes til sieblikkelig hjelp ved ulykker der rammer foreningens ubemidlede medlemmer.

- 7 -

§ 12.

Opløsning av denne forening kan kun skje på årsmøtet med 3/4 flertall av de møtende medlemmer etter at forslag herom er fremsatt og referert på foregående årsmøte.

§ 13.

I tilfelle oppløsning av foreningen skal det av de midler, som sikringsfondet på det tidspunkt er i besiddelse av, opprettes et legat. Dette skal stå urørt, således at rentene skal legges til kapitalen, inntil legatkapitalen blir minst kr. 2.000,00 - totusen kroner. Derefter skal rentene av denne legatkapital for hvert år av sognepresten utdeles til trengende til jul. Fortrinnsvis til de som har vært medlemmer av foreningen eller til disses familier og efterkommere. Legatets navn blir - i tilfelle - "Torpa Nasjonale forenings legat".

-- o --

Våren 1931 kom det ut noen slemme rykter. Fløtningsstyrene fant det derfor ikke forsvarlig å begynne arbeidet før de hadde tilkalt politiassistanse. Det gikk også rykter om at fløtningsdammene skulde sprenge i luften, og et forsøk herpå forrige år skulde være blitt stanset av lederne i siste øieblikk. Fløtningen gikk sin gang. Vi hadde ikke noen nevneverdig uro undtagen i Land. Denne vår har vi de voldsomme demonstrasjoner ved Tingvoldhengslet og bombekastningen på Odnes. Vi erindrer vistnok allesammen fra avisene at det blev kastet med dynamitt. Hvem som har gjort det er det ingen som vet. Det var provokasjoner, påstår motparten. Tro det hvem som vil.

Høsten 1931 etablerte det sig en komite av skogeiere efter et møte på Gjøvik. Denne komite skulde forsøke å finne en vei ut av uføret. Komiteen arbeidet den hele vinter, og vi hadde da ventet at vi skulde ha fred og ro i vassdragene i hvert fall til resultatene fra denne komite forelå. Men det gikk ikke. Vi blev stadig overdengt med skrivelser og krav om tariffør. Jeg ser helt bort fra den uro vi hadde i skogene. Vi hadde bløkkader, og der blev satt ild på tømmerkoier o.s.v. Hvem som har gjort det "er det ingen som vet". Resultatet av denne komites arbeide foreligger i Vedtekter for skogsdriftsforeninger. Disse vedtekter er bygget op akkurat på det samme grunnlag som vedtektene for de nasjonale foreninger, men med

den forskjell at skogdriftsforeningene er utpregede fagorganisasjoner mens de nasjonale foreninger har en dobbelt natur.

Fløtningen for 1932 blev bortsatt ved kollektive avtaler mellom skogdriftforeningene og elvestyrene. Man skal ikke vike tilbake, men benytte det gode som også kan finnes hos revolusjonære organisasjoner. Men skogeierne vilde ikke inngå på nogen som helst tariffavtale med N.S.L.

I 1932 hadde vi i de øvre distrikter fred og ro, men nu skulde Randsfjorden tas. Vi vet allesammen at fagorganisasjonens taktikk ved en konflikt er stadig å utvide og utvide til konflikten ved sin egen tyngde må løses. De gikk frem akkurat på den samme måte her. De utvidet konflikten, som først omfattet kun Dokka-Etnavassdraget til også å omfatte Randsfjorden med delingen ved Hadelands vasbund. Dette hadde vi ikke noget imot, for det er noe som heter at en fiende må bekjempes med de våpen han selv bruker. Hvis det var av interesse for fagorganisasjonen å utvide, så var det også av interesse for skogeierne å føre kampen inn på Landsorganisasjonens egne markeder.

Denne vår hadde vi uroen i Jevnaker og skytningen mot slepebåten Oskar II både ved Odnas og Hadelands vasbund. Hvem som har skutt er det heller ingen som vet. Dette er igjen provokasjoner, påstår motstanderne. Det er som vi ser nokså besynderlige forhold oppe i Randsfjorddistriktet. Heldigvis er sinnene nu falt mere til ro. Vi kan si at vi er kommet tilbake i den gamle gjenge.

Ut på eftersommeren 1932 holdt det på å skulle gå i stykker alt sammen for oss. Bl.a. blev skogeierne utsatt for et hårdt press fra kjøperne, og det skal vi ikke være noget forundret over. Det var ikke noget rart om kjøperne vilde la være å kjøpe tømmer som de kanskje ikke kunde få, for det blev jo sagt i Stortinget at det skulde ligge til det sank og råtnet. Dette resulterte i et større skogeiermøte på Brandbu. På dette møte blev det valgt en forhandlingskomite på 6 mann med et begrenset mandat, som skulde forsøke å få en ordning istand med papirarbeiderne. Skogeierne var nu så

- 9 -

brønt av N.S.L. at de ikke engang vilde sitte ved det samme forhandlingsbord som medlemmer fra denne organisasjon. Ved disse forhandlinger, som blev ført i Oslo mellom papirarbeiderne og skogeiernes forhandlingskomite, viste det sig at papirarbeiderne vilde innføre industriens tariffen oppe i Randsfjordvassdraget. De hadde tidligere lovet at de skulde legge bygdenes gjengse arbeidspriser til grunn for en mulig tariff, men dette løfte fravok de. Så stod vi der. Den eneste chance vi nu hadde var, om kjøperne vilde overta fløtningen og utgiftene over Randsfjorden. Dette vilde vært rettferdig. Dermed kunde distriktet komme mere på like fot med f.eks. Glomma og Mjøsa, men dette utgiftsspørsmål veide rimeligvis nokså tungt. Det gikk ikke skjönt statsmyndighetene også var inne på denne tanke. Skogeierne gikk da med på, for å vise sin vilje til ordning, at kjøperne skulde administrere fløtningen over Randsfjorden for skogeiernes regning. Men under de fortsatte forhandlinger mellom kjøperne på den ene side og Papirarbeiderforbundet på den annen side så gikk heller ikke det. Det blev brudd. Men nu blev N.S.L. helt ut desperat. Det begynte å tvile på om aksjonen skulde føre frem, og de foretok masseblokader av distriktets skogeiere. De slynget disse bannstråler i alle himmelrummets retninger, enten vedkommende skogeiere hadde tenkt å sette drift igang eller ikke og uansett om han utførte arbeidet kun med sine egne sønner. Det var den rene desperasjon, og rimeligvis for å komme boikotloven i forkjøpet. Etter denne tid har det også vært endel føling mellom de stridende parter. Vi har jo nettopp for noen dager siden sett at forhandlingene mellom Randsfjordens fellesfløtningsforening og arbeiderorganisasjonen igjen er bruddt. Det er en ting som skogeierne har vanskelig for å gå med på, og det er å binde sig til avtaler med et revolusjonært forbund, for det har vist sig, at hvis man først er kommet dithen så kommer man ikke ut igjen. De holder taket, ugreie lager de så ofte de vil og meglingsmyndighetene påkaller de også så ofte de vil. Har man først inngått en tariff må man senere forhandle til man blir forlikt.

Det er vår mening. Hva har nu denne terror ført til? Det gode er at den har brakt arbeidere og arbeidsgivere sammen oppe i Randsfjorddistriktet. De kan nu sitte ved det samme forhandlingsbord og drøfte sine felles anliggender i venskabelighet og forståelse. Det er et gode, men ulempene, ubehagelighetene ved den er meget stor. Det er jo klart at det var en voldsom økonomisk påkjennning, og for en liten bygds vedkommende andrar denne påkjennning til $\frac{1}{2}$ mill. kr. + alle de indirekte tap, og når det da angår 9 kommuner kan vi begynne å multiplisere, så det er forståelig om folk i Randsfjorddistriktet spør sig selv: Hvorfor skal vi ta denne kamp? Det angår ikke bare oss, det angår hele Norge. Det er mange bakker i sjøen. Det er ikke sikkert vi er over den siste bakkeknoiken. Det var en mann - en stortingsmann forresten - som uttalte nogen ord i høst som var nokså betydningsfulle. Det størsteligste han hadde opplevet i 1933, sa han, var at Norges bønder godvillig gikk inn i tvangsorganisasjoner. De gikk med på monopolforordninger og gikk inn i organisasjoner som hadde statssosialistisk preg. Dette, sa han, vil bli meget farlig for bondelandet Norge, og deri er jeg enig med ham. Men hva er det da som har tvunget bøndene til å gå inn i disse organisasjoner? Jo, det er nettopp dette trykk fra de revolusjonære fagorganisasjoner som man har nær sagt på alle hold. De har tvunget bøndene til denne organisasjonsmåte, og faktisk holder man nu på å sette landbefolkningen inn i det statssosialistiske fjøs med klave om halsen og lenke i båsen. De skal tvinges med bidrag for senere å avlevere sine produkter efter den pris som passer. De kjemper idag med ryggen mot veggen. De kjemper en dobbelt kamp, mot marxisme og gjeldskrise, men det forferdelige er at vi ikke allosammen er opmerksomme på det artilleri som rettes mot samfundet for å knuse det moralsk og økonomisk. Er vi opmerksomme på at dette artilleri betjones av borgerlige lakeier? For landbefolkningen, under slike forhold, å tenke på å kjempe sig ut av gjeldskrisen, gjeldstrykket og revolusjonstrykket er et fatum morgana, som aldri kan nås. For stillingen i vårt land idag er slik at hvis de store konsumorganisasjoner skulde bli den svakeste part, vil disse

øieblikkelig henvende sig til vår halvsosialistiske regjering og få den til å fastsette forordninger på den basis at landbefolkningen holdes nede. Det er vårt inntrykk, det er vår erfaring, men det forferdelige er at vi ikke er opmerksomme på det slaveri vi føres henimot. Vi føres henimot noget som er langt værre enn hoveri og livegenskap, som mange andre land har brukt århundrer for å kjempe sig ut av. Det er ikke så å forstå at vi ikke vil der skal være organisasjoner- tvertimot det skal være organisasjoner, men disse skal gjelde næringen og ikke klassen. Arbeidere og arbeidsgivere skal, når de hører til den samme næring, stå i den samme organisasjon. De skal arbeide sammen som brødre, og jeg mener at den form for sammenslutning som er vist oppe i Randsfjordvassdraget kan praktiseres med tillem্পninger på alle næringslivets områder. Det er min overbevisning, og jeg er viss på at når folket blir opmerksomme på at den form vi nu har til ivaretagelse av næringenes interesser kun er en form for kamp, så vil de med glede være med på en linje som kan føre fremover til lykke og velstand. Men skal vi gå den vei så må vi finne de rette livslover for samfundet. Det styre vi har idag er en fiende av de sande livslover. Først og fremst må vi være ferdige med samfundsbygningen så den er i overensstemmelse med samfundslivets naturlover. Vi vet så inderlig vel fra teknikkens verden at en maskin må konstrueres efter visse forutsetninger og lover, hvis ikke vil den gå i stå eller sprenges i småbiter. Dette vet enhver skolegutt. Er det da for meget om vi forlanger av våre styrende at de forstår at der i menneskelivet og i samfundlivet er likeså urokkelige og ubøielige lover som i teknikkens verden. Men det ser ikke ut som om menneskene har akttet på dette. Det har vært maktsyke, havesyke og partiblindhet som har rådet, eller det har vært velmenende idealister som har arbeidet for reformer og forbedringer og ikke vært opmerksomme på at de har frembragt en helvetesmaskine. Vi har i vår tid nok av eksempler på at statsmaskinen kan eksplodere. Og praktisk talt overalt knitrer bolsjevismens røde glør, og det gjelder for oss å være med å slukke denne ilden, hvis vi ikke skal gå den tyngste av alle veier. Vi må i samarbeide

finne frem til samfundslivets naturlover. Først da kan vi løse de sosiale problemer - ikke før. Det ser ut som våre lovgivere betrakter samfundet som en innretning de kan lage akkurat som de vil, skjønt de naturligvis burde vite at de lover som gjelder for et levende samfund de sier til oss: Slike er vi, fra evighet uforanderlige, og således virker vi. Hvis du lyder oss, skal du leve og blomstre, hvis ikke må du visne og dø. Det er mange samfund som visner og dør idag. I første rekke kommer jo det enkelte individ. Det er det enkelte individs livsevne og livsvilje det kommer an på. Vi vet alle sammen at hvis stenene i en mur ikke duger, ramler muren sammen. Hvis menneskene i et samfund ikke duger, så ramler samfundet sammen.

Jeg vil fortelle en historie som jeg synes illustrerer vår tid så udmerket:

En maler i et tysk hertugdømme skulde male et bilde som skulde forestille skog og mark, kirke og skole, by og land. Maleriet skulde henges op i hertugens tronsal, men da det blev offentlig utstillet var det nogen som sa at farvene ikke var riktige. Det blev nedsatt en kommisjon for å undersøke dette spørsmål og denne kommisjon satt lenge sammen - som alle kommisjoner pleier å gjøre. Da det blev vår, var det en av kommisjonens medlemmer som kom til å titte ut gjennom vinduet og han utbrøt: Der har vi kolørerne. Ja, det er sikkert at det er der hvor det pløies og såes, hvor det mures og tømres at vi har livets farver og det er der de rette livslover er i funksjon, funksjoner som ikke tåler unødige trykk eller unødige inngrep, for ett av to vil da hende: Enten stopper det hele op eller det eksploderer.

Hvordan er det med kommisjonene i dette land? Det sitter mange kommisjoner sammen nu på den annen side av Studenterlunden, men vi har det inntrykk at disse herrer ikke er opmerksomme på landets farver. De går ikke bort til vinduet og titter ut, de ser ikke at farvene begynner å forandre sig. Det er snart rødt i rødt. Det er den almindelige mening at bondestanden, landbefolkningen, er en konservativ borg, men det er den ikke idag. Det er det som er det farlige. Ved valget i høst var det 40 tusen menn og kvinner

som var enig om at slik som det går kan det ikke fortsette. De stemte med Nasjonal Samling. De var enig i dette partis retningslinjer. Det var en dom over de politiske partier. Det var en hård dom, men det ser ut som om den ikke interesserer. Sikkert er det imidlertid at folket nu forlanger handling. De maktsykes og egoistenes tid må nu være forbi. Og jeg er viss på at det norske folk vil ikke, som et annet fæ, la sig skyve inn på det marxistiske fjøs for der å få klave om halsen og lenke i båsen. Vi forlanger i dette land at det er folkets vel som de styrende skal fremme. Vi vil ikke lenger finne oss i en størknet byråkratisme. Alle parasitter skal feies vekk fra samfundslegemet. Små og store tyranner må også vekk. De skal vike plassen. Camouflage skal ikke nytte dem. Den skal vi løfte tilside, det hjelper ikke hvor mange merker de har i humanitetens navn.

Det er farlige tider vi lever i og mor Norge kaller på sitt folk. Tenn varder fra landsende til landsende! La offerviljens glød trenge inn i vår eneste sjel, for det kan bli spørsmål om det dyreste vi eier, nemlig friheten, og da er det vår plikt å yde det største offer som nogen kan legge på fedrelandets alter - og det vil vi!

----- ooOoo -----